

ĮSPŪDŽIAI IŠ KONFERENCIJOS BUDAPEŠTE

Šių metų rugsėjo 17-19 dienomis du Lietuvos EURAG asociacijos nariai Virgilija Dolgova ir Gediminas Kuliešis dalyvavo skėtinės organizacijos – Europos vyresnio amžiaus žmonių federacijos (European Federation of Older persons, o trumpiau - EURAG European Federation) surengtoje tarptautinėje konferencijoje Budapešte. Atsižvelgiant į tai, kad federacija vienija 29 Europos Sąjungos ir kitų valstybių vyresnio amžiaus žmonių organizacijas, šios konferencijos dalyvių skaičius buvo nedidelis, dalyvavo tik 9 šalių atstovai (1-4 asmenys) - tai Albanija, Austrija, Kroatija, Čekija, Danija, Prancūzija, Vengrija, Lietuva ir Ukraina, na ir federacijos vadovybė: prezidentas Dirk Jarre (Vokietija), generalinė sekretorė Dana Steinova (Čekijos Respublika), viceprezidentė Monique Epstein (Prancūzija) ir viceprezidentas Jaap van der Spek (Nyderlandai). Covid-19 situacija, matyt, atbaidė kitus dalyvius. Renginio tema – Vyresnio amžiaus žmonių dalyvavimas sprendimų priėmime. Konferenciją organizavo Eva Orsos Hegyesi, ji yra didžiausios nacionalinės senyvo amžiaus organizacijos pavadinimu „Tegul seni žmonės gyvena“ (verčiama kaip Let the Aged Live! arba Life for Years) prezidentė ir jos vyras, labai šiltas ir rūpestingas žmogus, Gabor Hegyesi, pagal profesiją - socialinis darbuotojas.

Pirmoji konferencijos diena vyko labai iškilmingoje aplinkoje – nuostabioje Budapešto merijos posėdžių salėje. Visą eilę pranešimų vengrų kalba su sinchroniniu vertimu į anglų kalbą perskaitė vietos savivaldos atstovai. Pranešimai buvo labai formalūs ir pasakojantys apie įvairias valstybės vykdomas priemones, skirtas vyresnio amžiaus žmonėms. Įsiminė tokie faktai: socialiniai supermarketai, klubai senjorams, kur jie gali nemokamai mokytis šokti, jogos, rankdarbių ir pan., karštoji linija senjorams, senjorų tarybos, planuojamas pensijų augimas – 6% (2019 m. vidutinė pensija buvo maždaug 380 EUR).

Turėjome garbės išklausti ir Budapešto mero pranešimą. Jis būtent tą dieną pradėjo ir savo rinkiminę kampaniją kaip kandidatas į Vengrijos premjero poziciją. Meras sakė, kad visi gyvename senėjančioje visuomenėje (aging society) ir jauni pensininkai iš darbo rinkos patenka tiesiai į viešąjį gyvenimą ir čia labai svarbi yra visuomenės harmonizacija. Po šio pranešimo EURAG Europe prezidentas Dirk Jarre įteikė merui savo knygą “Make choice for societies“ ir atminimo dovaną, o taip pat palinkėjo būti išrinktam premjeru.

Toliau sekė keli mūsų federacijos narių pranešimai. Pirmoji pasisakė Austrijos atstovė Dr. Rosemarie Kurz, ji dirba Graco universiteto studentų sąjungoje, tad ir pasakojo ji savo įspūdžius bendraujant su studentais. Žavi moteris, kuriai jau 85 mes turime ne tik teises, bet ir pareigas. metai ir ji trykšta šviesa, energija ir gyvenimo džiaugsmu.

Jaap van der Spek, Nyderlandų atstovas pristatė savo organizacijos veiklą. Tai skėtinė organizacija vienijanti apie 300 tūkstančių narių visoje šalyje. Jis pasakė, kad iš 3,1 mln. pensininkų (pensinis amžius nuo 68,3 metų) apie du milijonus yra aktyvūs savanoriškos veiklos dalyviai. Jie dirba neatlygintinai, dalyvauja įvairiose pilietinėse akcijose. Jų siekiai yra priimti naują pasaulį, dalintis žiniomis ir patirtimi su kitų amžiaus grupių žmonėmis, labai svarbus yra santykis su media ir svarbu nepamiršti, kad mes turime ne tik teises, bet ir pareigas. Nyderlanduose yra net 50 pensijų fondų.

Povl Anker Anderson, Danijos atstovas, papasakojo, kad jų organizacija taip pat remiasi savanorių darbu, jie dirba parduotuvėse, gamina ir gabena maistą seneliams ir senelių namams. Vis dar populiarus yra kooperatinis judėjimas.

Monique Epstein, Prancūzijos E’seniors organizacijos atstovė, papasakojo apie savo organizacijos veiklą. Jie daugiau užsiima skaitmenizavimo ir kompiuterinio raštingumo plėtra, organizuoja įvairius mokymus, nuotolinį knygų klubą. Monique pasisakė, kad nepritaria savanorystei, jos nuomone už patirtį ir žinias turi būti atlyginama.

Pirmos dienos sesijos pabaigoje, EURAG prezidentas Dirk Jarre perskaitė jo paruošto dokumento, pavadinto Budapešto deklaracija, projektą ir visi dalyviai pritarė to dokumento turiniui. Budapešto deklaracija bus pateikta EURAG svetainėje.

Antroji konferencijos diena prasidėjo viešbučio konferencijų salėje. Vėl atvyko žemesnio rango, 6-to Budapešto rajono meras. Vėl vengrų kalba perskaitė savo pranešimą apie tai, ką daro rajono valdžia senjorų gerovei, kurių yra 1/4 nuo visų rajono gyventojų skaičiaus. Svarbu paminėti, kad visame Budapešte viešasis transportas visiems pensininkams (nuo 62,5 metų), jų tarpe ir atvykėliams iš kitų šalių, yra nemokamas, kas buvo labai patogiu mums. Rajono meras pasakojo apie viešąjį saugumą, miesto švarą (pas mus geriau), dėmesį senjorams, pav., Spalio 1-osios (Pasaulinė pagyvenusių žmonių diena) proga visiems dovanoja 10 tūkst. forintų (apie 30 EUR), nemokami skiepai nuo pneumokoko, aktyviai veikia senjorų klubai, sveikina 100 metų amžiaus sukakties proga, prieš Naujuosius metus dovanoja visiems pensininkams vienkartinis bilietus į SPA – garsiuosius Budapešto terminius baseinus.

Toliau buvo aptariama federacijos veikla. Dana Steinova (Čekijos Respublika) vadovauja Vyresnio amžiaus žmonių Tarybai, kuri veikia šalies mastu. Tarybą sudaro 30 narių, atstovaujančių įvairias senjorų organizacijas. Jie vykdo įvairią veiklą, teikia finansinę pagalbą nepasiturintiems, organizuoja nemokamą maitinimą benamiams du kartus metuose, valdžia kompensuoja akinių įsigijimo kaštų dalį.

Dirk Jarre papasakojo apie savo veiklą Pramonės pokyčių (permainų) konsultacinėje komisijoje (The Consultative Commission on Industrial Change), kuri priklauso Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui (EESRK). Komisija nagrinėja pramonės pokyčius įvairiuose sektoriuose, neatsilikdama nuo jų ir laikydama Europos ekonominio ir socialinio modelio vertybių. Taip pat jis pabrėžė, kad mes, EURAG Europe nariai, esame šeima, mes generuojame idėjas ir tai yra labai vertinga.

Dana Steinova pristatė federacijos veiklos finansinę ataskaitą. 2020 metų gale pinigų likutis yra 12771 EUR, nario mokesčio surinkta per 2020 metus 13365 EUR. Oficialus nario mokestis yra 300 EUR, bet kai kurioms šalims daromos nuolaidos. Pav., mes mokėjome berods 47 EUR, nors Latvijos atstovai – 300 EUR, o Jungtinė karalystė sumokėjo tik 23 EUR. Federacija neturi apmokamų darbuotojų, visi dirba savanoriškais pagrindais, o finansiškai prisideda tik prie itin svarbių renginių. Ataskaitai buvo pritariama.

Monique Epstein kalbėjo apie federacijos narių komunikaciją, apie atnaujintą federacijos svetainę, apie tai, kad nariai turi aktyviau siųsti naujienlaiškius, informuoti partnerius apie savo veiklas, dalyvauti nuotoliniuose susitikimuose ir mokymuose. Būtent Monique organizuoja nuotolinius susitikimus, pokalbius anglų kalba, knygų klubą.

Turiningos buvo ir kiekvienos popietės ir vakaro valandos. Orai buvo šilti, tik matėsi, kad ir miestas ir šalis buvo nualinti ilgalaikės sausros. Pirmąjį vakarą organizatoriai pakvietė į gyvos muzikos koncertą po atviru dangumi istorinėse miesto kapinėse. Labai įspūdingai skambėjo 13-15 amžių muzika, renginys buvo skirtas kitos tarptautinės konferencijos, skirtos kapinių paveldo išsaugojimui. Antros dienos popietę mums buvo organizuota ekskursija po senamiestį, po jos nedidelėje mažorinėje salėje klausėmės kompozitorių Bartoko ir Šopeno kūrybinių, kuriuos fortepijonu atliko du jauni talentingi atlikėjai. Trečią dieną vykome į susitikimus su vietos valdžia ir visuomenininkais už kelių dešimčių kilometrų nuo sostinės. Aplankėme Sentedrės ir Mor miestus, susipažinome su jų istorija ir dabartimi. Nepakartojamą įspūdį paliko Mor senjorų bendruomenės organizuota vakaronė. Miestelio valdžios jiems nuolatiniam naudojimui suteiktoje didelėje salėje prie gausiai vaišėmis nukrautų stalų mus sutiko virš šimto vietos gyventojų, skambėjo dainos, buvo šokių pasirodymai, po to šoko visi, vyko bendravimas. Ir, pasirodo, panašūs senjorų susibūrimai toje salėje vyksta reguliariai – vieną kartą per savaitę. Ir paskutinis įspūdis - viešnagės Vengrijoje metu patyrėme tikrą pabėgimą nuo Covid-19: ten niekas nedėvėjo kaukių, nebuvo jokių ribojimų, jokios įtampos.